

φαντῶ τετολημῆκεναι τὰ τοιαυτὰ τινας, καὶ τινας ἄλλους
χαίρειν αὐτοῖς, νῦν μὲν αὐτοὶ τε συνοῖδασι καὶ πολλοὶ
μετ' αὐτῶν· δείξει δὲ καὶ πᾶσιν ὁ χρόνος ὁ φανερῶν τὰ
τέως κρυπτόμενα.

Ἄλλὰ σὺ γε οὐ σμικρῶς ἡμᾶς εὐφρανας, τὸν μὲν τῶν
Ἑλλήνων ἐκθείς λῆρον¹, οὐδ' ἴσως παρέργως, ὡς ἂν, εἴ
τινες αὐτὸν ἀγνοοῦντες ὑπ' ἐνίων ἐξαπατῶντο, μάθοιεν
τε καὶ καταγνοῖεν· ἀπὸ τῆς αὐτῆς δὲ ὀρμωμένους ὡς
ἔφησθα καὶ Λατίνους αὐτοῖς ὑποθέσεως ἐν τῷ παρ' αὐ-
τῶν πεμφθέντι σοι γράμματι, δείξας ἢ μάτην Ἑλλήνων
κατηγορεῖν, ἢ τοῖς αὐτοῖς ἐνεσχημένους² καὶ σφᾶς ἀ-
γνοεῖν. Οὐ γὰρ ἔτι λοιπὸν γῶρα τοῖς τὴν σὴν ψυχὴν
διεβάλλουσι, καὶ φρονεῖν σε ἰσχυρίζομένοις, ὧν δὴ καὶ
προδήλως φαίνῃ καταφρονῶν· οὐδὲ πιστεύσει τις αὐτοῖς
τῶν εἰδύτων ταῦτα δὴ τὰ πρὸς Λατίνους σοι γεγραμ-
μένα. Καὶ ἔγωγε, νῆ τὴν ἱεράν ἀλήθειαν, ἐδόκουν δὴ καὶ
Πλάτωνος ἀκούειν αὐτοῦ καὶ Ἀριστοτέλους παλλὰ τε μεμ-
φομένων καὶ βοώντων ὑπὸ σοῦ τὰ μέγιστα ἠδίκησθαι,
μαθόντος μὲν αὐτῶν τὰ σεμνὰ, ἔπειτα ἐξορησαμένου· ὁ
δὴ καὶ τοῖς ὑπὸ τῆς ἀληθείας πεφωτισμένοις πᾶσιν ἡμῖν
ἐμέμψαντ' ἂν, εἰ παρῆσαν. Μᾶλλον δ' οἱ μὲν κἂν ἐπήνε-
σαν ἡμᾶς οὕτω τάκεινων³ φαυλίζοντας, πείρα μεμαθη-
κότες, ὡς οὐδὲν αὐτοὺς ὦνησεν ἢ πρὸς τὴν θεῖαν φύσιν
παρανομία, οὐδὲ τῆς θεοποιίας εὐτυχῶς ἐκείνης ἀπήλλα-
ξαν· οἱ δὲ ζηλωταὶ νῦν ἐκείνων, ὑπ' ἀπειρίας, ἐγένοντ' ἂν
σοι καὶ πολλῷ χαλεπώτεροι, εἴπερ οἷόν τ' ἦν, ἀπορρίψαν-
τας τὴν ὡς ἐπὶ φαυλοτάτοις πάντως αἰδῶ, παρῆσῃα σοῦ
καταβοᾶν, ὡς ἠδίκηκός τις. Οὐ γὰρ μικρὸν ἢ σὴ ψῆφος

1. Confer, quae hic optime discutiuntur, ipsa Platonis verba.
supra, p. 302, sq. - 2. Cod. ἐνισχημένους. 3. Cod. τὰ κείνων.

δύναται, πρὸς μὲν τὴν τῆς ἀληθείας κατασκευὴν αὐτῆς τῆς ἀληθείας καὶ τῶν ταύτης ἔργων ἀρκούντων, καὶ τοῦ πλήθους τῶν ἐκείνη μετὰ λόγου τε καὶ ἀρετῆς τεθειμένων, ὧν' εἴ τις ὑπερορῶν ἑαυτῷ πρὸ ἐκείνων θέλει πιστεύειν, τὰ τῶν μαινομένων ὄγε τοιοῦτος δικαίως ἂν νομίζοιτο πάσχειν· τοῦ δὲ τὸ ψεῦδος, ἀναβιώσκεισθαι τολμῶν, συμπατεῖσθαι τε καὶ συμπνίγεσθαι, δι' ἐκείνου μάλιστα γε συμψησομένου καλῶς, ὃν οὐδὲν λήληθεν, ἐφ' οἷς ἐκεῖνο πεφρονηκὸς αὐθαδίζεται. Ἄλλὰ σὺ γε, ὥσπερ ἐπισκηπτόμενος², τιμᾶν μὲν φῆσεις αὐτοῖς καὶ Ἀριστοτέλη, ἐν οἷς ἂν δέοι, καὶ Πλάτωνα, καταγινώσκειν δ' αὐτῶν, οὐ τι καὶ παρὰ νόμον φθέγγονται· τοῦτο δ' ἐν τοῖς καιρίοις ἐάλωσαν πεπονθότες. Ἡ πῶς ἂν ἔχοι³ λόγον, ἢ τὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ μὴ διακρίνειν τῆς ἐνεργείας⁴ οὐδ' ὀπωσοῦν ἀληθῶς, ἐξ αὐτῆς τοῦ πράγματος διεννηνογότες τῆς φύσεως, καὶ τὸ τί ἦν εἶναι διάφορον ἔχοντος⁵ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Θεῷ, εἴ γε μέλλοι τις μὴ εἰκῆ ταῦτα φοβεῖν τὰ ὀνόματα, καὶ μήτε τῆς, ὡς ἂν ἐκεῖνοι φαίεν, ἐνόητος αὐτῶν, μήτε τῆς διακρίσεως εἰς οὐδὲν ἀπολαύειν. Ἡ παῖδας μὲν τινὰς τοῦ Θεοῦ λέγειν ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ προηγημένους, εἴπερ δὴ καὶ τῆς ἐνεργείας, τῆς αὐτῆς ἂν οὐσης τῇ φύσει καθάπαξ, εἶτα μὴ δεῖν τὸν Θεὸν ἀξιοῦν τοὺς αὐτοὺς τῇ φύσει, ἀλλ' ἐτέρας ἅπαντας οὐσίας καὶ πολὺ ὑποθεστέρας προάγειν. Ἡ γὰρ ἔχρη μὴδένα ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ, ταῦτόν δ' εἰπεῖν τῆς ἐνεργείας κατ' αὐτοὺς, προαχθῆναι λέγειν, ἀλλ' ἄπαιδα εἶναι καθάπαξ τὸν Θεὸν καὶ ἄγονον. Καί τοι οὕτω αὐτὸς μὲν μάλιστα ἂν εἰς ἦν καὶ ἐν ἄτομον, ὡς φασιν, ὃ πολὺ βέλτιον ἂν εἴη τοῦ ἐς πολλὰ τὴν

1. Cod. τῶν. — 2. Cod. ἐπισκηπτόμενος. — 3. Cod. ἔχοιτε.

4. Hæc et seqq. ex ipso Plethone, p. 303. — 5. Cod. ἔχοντα.

θεότητι κατατέμεναι· ἡ δὲ κτίσις οὐκ ἂν ἐγένετο ἐκ Θεοῦ, ἀλλ' ἢ ἐκ ταυτομάτου γ' ἂν ἦν, ἢ οὐδ' ἂν ἦν ὅλως· οὐ γὰρ ὅτι μόνον οὐκ ἂν οἶόν τ' ἦν, μὴ ὄντων τῶν συνδημιουργούντων τε αὐτὴν καὶ συνεπιτροπευόντων παίδων ἐκείνου (θεοὶ γὰρ ἂν αὐτοῖς καὶ ἄμφω ὑπάρχειν), ἀλλὰ τῷ καὶ τὴν ἐνεργεῖαν αὐτοῦ ἄγονον εἶναι, τὴν αὐτὴν οὖσαν τῇ οὐσίᾳ καθάπαξ. Ἡ τοίνυν οὕτω νομοθετεῖν αὐτοὺς ἔδει, ἢ ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ λέγοντας γεγεννησθαι παῖδάς τινας καὶ πολλοὺς γε, καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας ἀξιοῦν εἶναι, καὶ πάντας ὁμοουσίους, καὶ ἴσον δυναμένους ἀπλῶς τε καὶ τῷ παντὶ τῷδε καὶ τοῖς αὐτοῦ μέρεσι. Καίτοι οὕτω, ἢ αὐτοὺς ἔδει μόνον αὐτῶν εἶναι, καὶ τῶν δημιουργημάτων οὐδέν· οὐ γὰρ ἂν ἐμελλεν ὁ Θεὸς δήπου ἕτερον ἄττα προάγειν τῇ ἐνεργείᾳ, ἵνα μὴ κάκεινα θεοὶ εἶεν, τῇ αὐτῇ δήπου προηγημένα ἀρχῇ, τῆς αὐτῆς ἂν οὐσης ἐνεργείας τε καὶ οὐσίας καθάπαξ· ἢ καὶ τὰ ὄντα πάντα θεοὺς εἶναι, εἴθ' ὁμοίως ἐκ Θεοῦ τῇ οὐσίᾳ γεγεννημένα, εἴτε καὶ ἐκ τῶν τοῦ Θεοῦ παίδων, ὡς αὐτοὶ ἐξ ἐκείνου τυγχάνουσι προηγημένοι. Οὐδεὶς γὰρ ἂν λόγος δοθείη ἀνθρώπινος τοῦ, ἢ τὸν Θεὸν ἐκ τῆς οὐσίας μὲν αὐτοῦ προάγειν, εἴτουν τῆς ἐνεργείας, πάντα τὰ ὄντα, μὴ εἶναι δὲ πάντα θεοὺς, εἴπερ ἕνα αὐτῶν θεοὶ εἰσι διὰ τοῦτ' αὐτὸ τὸ ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ προελθεῖν, ἢ τοὺς Θεοῦ παῖδας, ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ προελθούσας, μὴ θεοὺς προάγειν, ἄττ' ἂν ἐκ τῆς σφῶν οὐσίας προάγοιεν. Τὸ δ' ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ προελθεῖν τινα μὴ τὴν οὐσίαν ἔχοντα τοῦ Θεοῦ, ἐπίσης φαῦλόν ἐστι τῷ καὶ πάντα τὰ ἐκ τοῦ Θεοῦ προελθούσας ὁπωσούν τῆς αὐτοῦ μετεληφέναι οὐσίας. Ὡς γὰρ ἐκεῖ ἴσα τῷ Θεῷ ἔσται ἡ δεῖ αὐτοῦ πάμπλου ἕτερα εἶναι καὶ μηδὲ ζυμωθῆσθαι ἄξια, οὕτω κἀνταῦθα ἔσται ἀνόμοια ἡ δεῖ γ'

ἂν μὴδὲν διενηνοχέαι. Εἰ δὲ καὶ γόνιμος ὄλωσ ὦν καὶ
 παραγωγὸς πλειόνων, τὰ μὲν ἕτερα αὐτοῦ ὑποστήσει (τὸ
 δ' ὅπως ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ γινόμενα τοιαῦτ' ἂν εἴη, ἠπό-
 ρηται πρότερον), ἐν ἑαυτῷ δὲ καὶ τῇ οἰκείᾳ ἐνόητι ἄνευ
 τινὸς προσόδου μενεῖ, καὶ εἰς ἔσται, ὡσπερ ἐν ἀπλῶς ἄτα-
 μον, καὶ ὡσπερ τις μονώτης ὡς ἀληθῶς, πῶς οὐ καὶ πολὺ
 βελτίω αὐτοῦ ἔσται τὰ ἔργα; Τούτων γὰρ ἓνια οὐ κατ'
 ἐνέργειαν μόνον, ἀλλὰ δὴ καὶ τῇ οὐσίᾳ τινῶν αἷτια γίνον-
 ται, καὶ οὐ τέχνη μόνον ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ φύσει προάγου-
 σιν. Οἷς πολὺ γ' ἂν εἴη βέλτιον τοῦ εἶδους μεταδοῦναι
 τῆς φύσεως καὶ ἐλάττωσιν¹, ἢ ὅμοια τῇ βουλήσει πάμ-
 πολλα παραγαγεῖν, οὐκ ἐπὶ τῇ τοῦ εἶδους διαμόνη μόνον,
 ἀλλὰ καὶ ἀπλῶς. Καὶ βέλτιον μὲν ἔχειν τῶν κατὰ φύσιν
 μόνον προαγόντων τὰ πρὸς τούτῳ ἔτι καὶ κατὰ τέχνην
 ποιῶντα, πᾶς τις ἂν φαίη. Εἰ δ' οἷόν τ' ἦν καὶ ἄλλως
 διελομένους ὡς ἐν ὑποθέσει σκοπεῖν, τῶν καὶ φύσει καὶ
 τέχνῃ γινομένων αἰτίων τινῶν ἦττον ἂν ἐβίω εὐδαιμόνως
 τὰ τέχνη μόνον ποιῶντα. Καὶ νῦν ἐν ἀνθρώποις πολλῶ
 τις ἡδίων βιοῦ καὶ εὐδαιμονέστερον ἐκ τοῦ δύο καὶ τρεῖς
 παῖδας γεγεννηκέαι τῇ φύσει ὁμοίους, ἢ ἐκ τοῦ πολλάκις
 τοσαύτας κλίνας πεποικηκέαι, ἢ ὅ,τι ἂν τις φαίη τῶν
 τέχνῃ γινομένων, ἃ τῇ μὲν φύσει ἀνόμοια, τῷ δὲ προαι-
 ρετῷ ἔνδον εἶδει ἀμηγέπη ὁμοιωμένα. Καὶ εἰ μὴ αἱ διὰ
 τὴν παιδοτροφίαν φροντίδες, τῷ θεωρεῖν προσιστάμεναι,
 ἀγόνους βούλεσθαι εἶναι τοὺς πάνυ τοι ἐρῶντας τοῦ θεω-
 ρεῖν ἔπειθον, ἅμα δὲ καὶ ὅσα ἄλλα συνέζευκται τῇ παιδο-
 κομίᾳ πρότερόν τε καὶ ὕστερον δυσχερῆ, κὰν ἀθλιώτατος
 ἦν ὁ τοῦτο φεύγων διὰ τὸ οἰεσθαι ἀρκεῖν ἂν αὐτῷ πρὸς

1. Cod. ἐλάττωσιν

εὐδαιμονίαν τὸ προαγαγεῖν τι τῶν τεχνητῶν, καὶ ἀληθοῦς ἡδονῆς ἀνεπίστροφος, ὅπου γε καὶ ταῦτα ἕνεκά τε τοῦ ἀνθρώπου ἴσμεν γινόμενα, καὶ διὰ τὴν χρείαν τιμώμενα, οὐδὲ ἑαυτά. "Ὅσῳ τοίνυν βελτίων ἄνθρωπος κλίνης ἢ σκίμπος, τοσοῦτῳ βέλτιον ἂν εἴη ἄνθρωπον γεννᾶν ἢ τι ἐκείνων δημιουργεῖν. Καὶ ὅσῳ τιμιώτερον, οὐ ἕνεκά τι παρῆκται, τούτου, ἢ αὐτὸ τοῦ παρηγμένου ἐκείνου ἕνεκα αἴτιον εἶναι, τοσοῦτῳ καὶ ἄνθρωπον γεννᾶν ἢ οἰκίαν ποιεῖν ἀνθρώπῳ πέφυκε τιμιώτερον, εἴ τις ἔμελλεν αὐτὰ τῆς ἀληθοῦς ἀξίας, ἀλλὰ μὴ χρείας τινὸς ὠνεῖσθαι τε καὶ ἀντικαταλλάττεσθαι. Ἄλλ' ἐκεῖνοι μηδέν τι βουλούμενοι προάγειν ἐξ αὐτοῦ τὸν Θεὸν καθ' ὁμοιότητα φύσεως, ἀλλὰ μόνον τὰ ἕτερα ἑαυτοῦ, ἄγονον ἀτεχνῶς αὐτὸν ἀποφαίνουσι καὶ τῷ καλλίστῳ τῆς προαγωγῆς χωλεύοντα μέρει· οἷς δὲ καὶ τὸ εὐδαιμον αὐτοῦ καὶ μακάριον συνεξαμαυροῦσι. Πῶς γὰρ ἂν εἴη μακαριότητος ἐν ἀκρότητι τεταγμένος, εἰ μὴ αὐτάρκη ζωὴν ἔχοι, ἐν αὐτῷ τε καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ αὐτοῦ ἕνεκα ἐνεργῶν, ἀλλὰ τῶν πολὺ χειρόνων αὐτοῦ δέοιτο, εἴτε ἐκ τινος χρόνου γεγεννημένων, ὡς ὁ ἱερός διδάσκει λόγος, εἴτε καὶ ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος, ὡς ἐκεῖνοι ἐβούλοντο, ὡς ἂν αὐτὰ τε καὶ περὶ αὐτὰ ἐνεργῶν, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ταῦτ' ἐπιστρέφων, οὕτως ἐνεργὸν ἔχοι καὶ τὴν οὐσίαν, καὶ τῶν χειρόνων αὐτοῦ ἡρτημένον εἴη¹ τὸ μακάριον αὐτῷ καὶ ἡ τελειότης. Δεῖ γὰρ τὸν Θεὸν τοιοῦτων ὄντων τῶν αὐτοῦ δημιουργημάτων πρότερον εἶναι τῇ φύσει, ὡς γοῦν οὐ τι ἴχνος ἐστὶ, τοῦτο τοῦ ἴχνους πρότερον εἶναι δέον τῇ φύσει· τοῦ γὰρ Θεοῦ ὡσπερ ἴχνη τὰ ὄντα λέγουσιν. Ἐν δὲ αὐτῷ τῷ προτέρῳ ἀνόητόν τε ἔσται τὸ

1. Cod. ἡ αὐτοῦ. — 2. Cod. ἡ, id est ἡ, ubi nos εἴη.

θεῖον καὶ ἀνέραστον, κατ' αὐτούς, ὅπως δ' εἰπεῖν, οὐδ' ὀπωπιτοῦν ἐνέργον. Οὐ γὰρ ἀρκεῖ τὸ ὡς αὐτίκα μᾶλλον ἐσύμμενα προηγουσκειν τὰ ὄντα, οὐθ' ἢ τοῦ κόσμου ἰδέα πρὸ τοῦ κόσμου γεγεννημένη· καὶ ταύτην γὰρ τοῦ Θεοῦ ὑποδεστέραν τιθεῖσιν οἱ λέγοντες, ἅτε μηδὲ ταύτης ἐκ τῆς ἀνάγκης γεγεννημένης τῆς φύσεως. Ἦτοι νυν μόνος ὁ Θεὸς ἑαυτὸν οὐ νοήσει, νοῦς ὢν, ἢ τῷ τὰ ἄλλα νοεῖν· ὢν τί γένοιτ' ἂν ἀτοπώτερον, εἰ δὴ ταῦτα μὲν ἀναχόλουθα, ὁ δὲ Θεὸς ὃν ἐστὶ καὶ ἀγαθὸν τε καὶ ἀληθές, ἐν τῷ ἐσχάτῳ καὶ ἀκραιφνεῖ τῆς οὐσίας καὶ ἀγαθότητος καὶ ἀληθείας· ταῦτα γὰρ καὶ αὐτῶν Ἑλλήνων οἱ δοκιμώτεροι ἠξίωσαν ἀντιστρέφειν. Καὶ ὁ ἱερός δὲ λόγος αὐτὸν μὲν εἶναι τὸν Θεὸν τὴν ἀλήθειαν ἀξιοῦ, οὐδένα δὲ ἀγαθόν, εἰ μὴ ἓνα τὸν Θεὸν, εἶναι· καὶ αὐτὸν ὑπάρχειν τὰ ὄντα γε καὶ τὸ ὄν, καὶ νοῦν δὲ τὸν ἄριστόν τε καὶ φρονιμώτατον, οὐχ ἡμεῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ Ἑλλήνων οἱ αὐτοὶ οὕτοι λέγουσιν. Ἐαυτῷ μὲν ἄρα καὶ οὐδενὸς ἄλλου ἕνεκα ὁ Θεὸς ἂν εἴη, ὃν τυγχάνον τὸ πρῶτον καὶ μάλιστα γε καὶ κυριώτατον. Νοῦς δὲ ὢν, νοήσειεν ἂν δήπου καὶ ἑαυτὸν, εἴγε δεῖ τάληθές μὲν νοεῖν αὐτὸν, αὐτὸς δὲ ἐστὶ τοῦτο. Καὶ ἐρασθεῖη δ' ἂν τἀγαθοῦ· οὐ γὰρ δὴ μόνος ὁ ἀγαθὸς ἐστὶ μὴ χαίρων τῷ ἀγαθῷ. Ἐρασθήσεται δ' ἑαυτοῦ, εἴγε δεῖ μὲν αὐτὸν τῷ ἀρίστῳ χαίρειν καὶ ἀπολαύειν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ ἐστὶ τἀγαθόν. Αὐτὸ μὲν δὴ τὸ νοητὸν, ᾧ νοεῖ ἑαυτὸν, καὶ ἡ νοήσις, ὁ θεῖος πέφηνε Λόγος, ὁμοιότης αὐτοῦ καὶ ἰδέα τις σύμφυτος ὢν, καὶ ἀλήθειά γε αὐτῇ, οὐδ' ἐν τῷ Θεῷ μόνον καὶ Θεὸς αὐτὸς, ἀλλὰ δὴ καὶ πρὸς τὸν Θεὸν, ὡς τὰ λόγια βούλεται. Αὐτὸς δὲ γε ὁ ἔρως, ᾧ πρὸς ἑαυτὸν ἀγέστραπται ὁ Θεός, καὶ ἐρᾷ ἑαυτοῦ τἀγαθοῦ ὄντος, τὸ θεῖον πέφηνε Πνεῦμα, ἀγαθὸν ὄν, καὶ ἄγιον, καὶ ἀγαθήτης αὐτῇ, καὶ ἀγιότης

αὐτῆ. καὶ ἁγιασμὸς αὐτὸς κατὰ φύσιν. Καὶ οὕτως ἐν ἑαυτῷ
 τρισσῶς ὑφέστηκεν ὁ Θεὸς, καὶ τρεῖς ὑποστάσεις εἰσὶν ἐν
 αὐτῷ, ἐν ἄκρᾳ ἐνότητι φύσεως. Οὐ γὰρ δήπου τὸν θεῖον
 Λόγον, ὅς γε τῶν θεῶν νοημάτων ἄβυσσός ἐστι πάντων,
 θεοὶ γ' ἂν μὴ ὑφεστώτα εἶναι Θεόν. Ἡ πῶς ἂν ἦν ἰδέα
 μὲν ἀληθῆς τοῦ Θεοῦ. ὡς φυσικὴ τις ὁμοιότης αὐτοῦ, καὶ
 εἰκὼν, καὶ χαρακτήρ, καὶ ἀπαύγασμα ἔμφυτον, ἰδέα δ' αὐ,
 ὡς παράδειγμά τι ὑπερφυῆς, τῶν πρὸς τὴν ὁμοιότητα τῆς
 τοῦ γεννῶντος βουλήσεως καὶ ἑαυτοῦ, Θεοῦ τῆ φύσει
 ὄντος, πεποιημένων, εἰ μὴ ὑφεστήκει Θεὸς νοητὸς πρὸς τὸν
 αὐτὸν μὲν τῆ φύσει Θεόν, νοοῦντα μέντοι γε σχετικῶς,
 ἀντιτεταγμένους; Ἦν δ' ἂν καὶ χειρὸν μὲν τοῦ θείου νοῦ τὸ
 σύμφυτον ἐκείνου καὶ ἴσον ὁμοίωμα, μὴ καὶ τῷ ὑφεστάναι
 ὁμοιωμένον· τῶν δὲ τοῦ Θεοῦ ἔργων πολὺ ἐλάττω ἢ ἐν
 τῷ Θεῷ ἰδέα τε καὶ ὁ λόγος, ὑφεστώτων ἐκείνων, αὐτῆ μὴ
 ὑφεστηκυῖα, καίτοι πᾶσιν ἀπειράκις ἀπείρως ὑπερκειμένη.
 Ἄλλὰ δὴ καὶ τοῦ ἐν ἡμῖν λόγου τί ἂν εἶχε πλέον ὁ θεῖος,
 τό γε εἰς τὴν φύσιν ἦκον τοῦ λόγου, φημὶ δὴ τὸ ἐν τῷ νῷ
 συνειληφθῆαι ὡς εἰδός τι τῷ τε νοητῷ πῶς καὶ τῷ νοοῦντι
 ὁμοιωμένον; Οὐ γὰρ ὑπόστασις χωριστὴ ὁ ἐν ἡμῖν πέφυκε
 λόγος, ἀλλ' ἐν ὑποστάσει μᾶλλον ἐστὶ τῆ τοῦ νοῦ, ὑπαρ-
 κτικῶς ἐκείνου διακρινόμενος· οὐ γὰρ ἀπλῶς ἀλλ' ἢ νοητὸς
 ἐστὶ. Τὸν δὲ θεῖον ἄρα Λόγον ἐχρῆν τῆ μὲν ταυτότητι
 τῆς Θεότητος διὰ τὴν ἀπλότητα τῆς θείας φύσεως κεκοσ-
 μῆσθαι, τῆ δὲ τῆς ὑποστάσεως ιδιότητι τοῦ νενοηκότος
 ἄξιον εἶναι, καὶ ὡς ἐκεῖνος νοῶν ἐστὶν ἀληθῶς, οὕτως αὐ-
 τὸν κυρίως εἶναι νοούμενον. Ὁ δ' αὐτὸς ἐστὶ καὶ περὶ
 τοῦ θείου Πνεύματος λόγος, εἴ τις βούλοιτο τα πρότερον

1. Cod. χωρὶς, sine sensu, ubi nos e conj. χωριστῆ, voce Peripateticis ac Neoplatonicis aequae familiari.

εἰρημένα καὶ ἀ' τῷ ἐφαρμόζειν κατὰ τὰ περὶ αὐτοῦ παρα-
 δεδομένα, τὴν ἐν τοῖς προσώποις σώζων διαφορὰν. Ἄμα
 δὲ καὶ τὸ μὴ δεῖν ἐπὶ πλείους ἐκτείνεσθαι τὰς θείας ὑπο-
 στάσεις, δῆλόν ἐστι ταῖς εὐλόγως τε ἅμα καὶ εὐσεβῶς
 σκοπούμενοις. Οὐδὲν γὰρ ὅ,τι τῶν περὶ Θεοῦ λεγομένων
 οὐκ ἂν εἰς τὰς ὑποστάσεις ταύτας ἀνενεχθεῖη καλῶς καὶ
 τὰς προόδους αὐτῶν, εἴτ' ἀγαθότης εἴη γε τοῦτο, εἴτε
 σοφία, εἴτ' ἰσχύς, εἴθ' ὅ,τι ἂν φαίη τις τῶν τοιούτων.
 Ἔιστε μὴ δεῖν ἢ ὑπ' ἀνάγκης οὐδεμιᾶς πλειόνων εἶναι τὴν
 ἐνδοτέραν καὶ φυσικὴν γονιμότητα, ἢ ὅσας ἴσμεν τε καὶ
 πιστεύομεν ὑποστάσεις, προακτικὴν ἢ μήτε καὶ τὸν θεῖον
 Λόγον γεννᾶν δεῖν ἢ προβάλλειν, νοοῦντά γε καὶ αὐτὸν,
 καὶ ἐρῶντα αὐτοῦ τε καὶ τοῦ γεγεννηκότος καὶ τοῦ συμ-
 φυοῦς Πνεύματος ἢ τὸ Πνεῦμα προβάλλειν τε καὶ γεννᾶν,
 νοήσεως εἵνεκα καὶ ἀγάπης, ἃ δεῖ καὶ τῷδε προσεῖναι.
 Νοεῖ γὰρ τούτοις ἕκαστον καὶ ἐρᾷ, ἢ προϊὼν ἐστὶν ἐκ τοῦ
 Θεοῦ, καὶ οὕτως προϊὼν, ἀλλ' οὐχ ὡς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ,
 οὗ προελήλυθατον ἄμφω, καὶ ἡ λαμβάνον ἐστὶ, καὶ μετ'
 ἄλλου λαμβάνον, οὐχ ὡσαύτως γε τὸ αὐτὸ, ἀλλ' οὐχ ἡ δυ-
 νάμενον ἐτέρῳ γε κοινωνεῖν, ὃ ταῦτὸν ἂν εἴη τῷ κοινωνεῖν
 ἐν τοῖς θεοῖς τῷ Πατρὶ προσὸν ἐξ ἀνάγκης. Ἐγὼ γὰρ προ-
 ἤχθαι καὶ πρόπον οὐ τὸν αὐτὸν, εἰ καὶ συμφυῶς, τῇ μὲν τοῦ
 προηχότος αὐτὰ, τῇ δ' ἀλλήλων, διακρίνεσθον μόνῳ. Καὶ
 τοίνυν τούτου μόνου φυλαττομένου, τὴν ἐν τοῖς ἄλλοις δεῖ
 κοινωνίαν καὶ σκοπεῖν καὶ τιθέναι ἢ φυλάττοιο δ' ἂν,
 ἀγόνου καὶ τῆς νοήσεως καὶ τῆς ἀγάπης προσόντων, ὡς
 Θεῶ μὲν νοητῷ καὶ γεννητῷ γε, τῷ Λόγῳ, Θεῶ δὲ ἐρω-
 μένῳ καὶ προβαλλομένῳ, τῷ Πνεύματι ἢ ὡς εἶναι μὲν τὴν

1. Cod. μόνῳ, sed quia ibi omitti solet subscriptum: cave enim de duali cogites.

τούτων ἀρχὴν¹, νοοῦντα αὐτὸν καὶ ἐρῶντα αὐτὸν, ὃ ταῦ-
 τὸν ἐστὶ τῷ μόνον εἶναι καὶ νοοῦντα καὶ ἐρῶντα γονίμως
 (τὸ γὰρ κυρίως ἴσον ἐκεῖ τῷ² ἅπαξ δύνασθαι, πάντες
 ἤξιωσαν). τοῖν δὲ, νόησιν μὲν αὐτὴν εἶναι καὶ νοητὸν αὐτὸ
 θάττερον, τὸν τοῦ Θεοῦ δήπου Λόγον, ἔρωτα δ' αὐτὸν καὶ
 ἐραστὸν αὐτὸ τὸ Πνεῦμα εἶναι τὸ Ἅγιον· ὃ ταῦτὸν ἂν
 εἶη τῷ νοεῖν ἀγόνως γε καὶ ἐρᾶν. Καὶ ὡσπερ ὁ Θεὸς καὶ
 Πατὴρ, νοεῖται γε ὑπ' ἀμφοῖν καὶ ἐράται ὁμοίως, ἀλλ'
 οὐ προάγεται ὑπ' ἀμφοῖν, οὔτω καὶ ταῦτα νοεῖν μὲν καὶ
 ἐρᾶν ἀλλήλων καὶ τοῦ Πατρὸς, μηδὲ τὸν Πατέρα ἀντι-
 προάγειν, μὴθ' ὑπ' ἀλλήλων προάγεσθαι· τῆς δὲ θείας
 φύσεως ἐν ἅσασιν οὐσης τῆς νοουμένης τε καὶ ἀγαπω-
 μένης, αὐτῆς τε καὶ τοῦ νοεῖν ἢ ἐρᾶν ἐνός ὄντων ἐκεῖ
 πράγματος, εἰ καὶ τρόπον ἕτερον, ἀληθεία καὶ πράγματι
 καὶ μὴ κατ' ἐπίνοιαν μόνην, ὡς ἐλήρουν τινές, ἐστὸν διε-
 νηνοχότε, ἕνα³ τῇ φύσει νοῦν καὶ Θεὸν ἕνα τὰς τρεῖς ὑπο-
 στάσεις εἶναι τε καὶ τοῖς εὐ φρονοῦσι πιστεύεσθαι, τοῦ
 τὴν νόησιν ἐκεῖ καὶ τὸν ἔρωτα τῷ γονίμῳ τε καὶ ἀγόνῳ
 διενηνοχένοι τὸ τε μόνως αἴτιον καὶ τὰ μόνως αἰτιατὰ
 συνιστῶντος μόνον⁴, ὧν ταῖς ἀληθείαις ἀναφοραῖς τε καὶ
 ιδιότησιν ἐξ ἀνάγκης τὰς τρεῖς ὑποστάσεις ἔπεσθαι δεῖ.

Ἄξιόπιστος δ' ὑπὲρ ἡμᾶς καὶ τὸν ἡμέτερον λόγον
 ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος αὐτὸς, ἑαυτῷ τε καὶ τῷ θείῳ Πνεύματι
 μαρτυρῶν, ὡς ἐκ Θεοῦ προηγμένοις τε καθ' ὑπόστασιν,
 καὶ ἐν αὐτῷ κατὰ φύσιν οὐδὲν ἥττον οὔσι καὶ ἐν ἀλλή-
 λοις. Δῆλη δὲ καὶ ἡ ἱερὰ τῶν Ἰουδαίων θεολογία τὴν ἐς
 ὕστερον ἀναλάμπειν μέλλουσαν περὶ τῶν θείων ἀλήθειαν
 προδιατυποῦσα καὶ προανακηρύττουσα, ἐν τῷ, τῷ μὲν

1. Mutare nihil audemus: suspicamur tamen addendum Θεόν.

2. Cod. τό. — 3. Ante ἕνα suppleendum ὥστε. — 4. Cod. μόνον.

Λόγω Κυρίου τὴν τῶν ὄντων σύμπηξιν τε καὶ σύστασιν ἀφορίζειν, τῷ δὲ τοῦ στόματος αὐτοῦ Πνεύματι, μεταφορικῶς, τὴν συντήρησιν αὐτῶν καὶ τὴν ἐν τῷ εἶναι διαμονήν, καὶ τῷ μὲν τὸ εἶναι, τῷ δὲ τὸ εὖ ἔχειν ἐπιγράφειν τῶν ὄντων, ὅσον γε εἰς τὴν προσωπικὴν αὐτῶν ἐστὶν ιδιότητα (ἢ γὰρ Θεὸς εἰσὶν εἷς, ἔργα αὐτοῦ εἰσὶ πάντα, ὅσα τό τε εἶναι καὶ τὸ εὖ εἶναι τῶν ὄντων συνείληφε)· καὶ τὸν μὲν Λόγον τῆς τῶν ὄντων ἀληθείας τιθέναι ποιητικόν, ἐφόσον ἐξομοιωτικὸς ἐστὶν αὐτῶν πρὸς τὴν ἰδ' ἄν τῆς θείας βουλήσεως, τὸ δὲ Πνεῦμα ἐπιστρεπτικόν αὐτῶν πρὸς τὰγαθόν, οὗ δεῖ ἕκαστα οἰκειῶς τῇ σφῶν φύσει ἐρᾶν τε καὶ ἐπεκτείνεσθαι κατὰ φύσιν. Ἄμφω δὲ τῆς θείας ἂν εἴη καὶ μεγίστης δυνάμεως, ὡς ἄνευ Θεοῦ οὐτ' εἶναι, οὐτ' ἀληθὲς εἶναι, οὕτε πρὸς τὸν Θεὸν ἐπεστράφθαι δυναμένου του' τῶν ὄντων καὶ ὀτουοῦν.

Ἄλλὰ δὴ καὶ τῶν τὰ Ἑλλήνων τετιμηκότων ἔνιοι τὰγαθόν τε καὶ νοῦν καὶ ψυχὴν τὰς ἀρχικὰς ὑποστάσεις εἰρηκότες εἶναι, καὶ τρεῖς αὐτὰς συνεκτικὰς τῶν ὄντων αἰτίας, καὶ τριπλῆν δὲ θεῶν σύνταξιν, τί γε ἄλλο ἢ τῇ παρ' ἡμῶν πρεσβευομένη Τριάδι συμφθέγγονται; τῷ τρόπῳ διενανοχότες τῆς κατὰ Χριστὸν ἀληθείας, ὡς ἄρα γε καὶ εἰκὸς ἦν. Ἐδει γὰρ τὴν μὲν ἀκρίβειαν τοῦ οὐρανοῦ λόγματος δι' αὐτῆς ἀνακαλυφθῆναι τῆς ἀληθείας· τὰς δὲ μαρτυρίας αὐτῆς, διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀσθένειαν καὶ φιλοεικίαν, τοῦτο μὲν παρὰ τῆς ἀτελεστεράς καὶ εἰσαγωγικῆς, ὡς ἂν φαῖμεν, θεολογίας, τοῦτο δὲ καὶ παρὰ τῆς ἀλλοτρίας πάντη καὶ νόθου θεοποιίας παρίστασθαι, εἴ τις ἀκριβῶς προσέχειν ἐθέλοι, ἅμα καὶ δῶρόν τι ἐκ Θεοῦ τοῦτο προσείληφός. Ἐὼ δ' ὅσα, τὴν Τριάδα ἐξαίροντες, Ἑλλήνων

1. Cod. τοῦ cum accentu.